

Vančo Ildikó
 Nyitrai KFE, KETK,
 Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet,
 adjunktus; lakhely: Párkány;
 e-mail: vancoildiko@gmail.com

Élőnyelvi Konferencia Nyitrán

A 18. Élőnyelvi Konferenciát 2014. szeptember 18–20. között rendezte Nyitrán a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Karának Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézete, az Intézet mellett működő Arany A. László Polgári Társulás és a dunaszerdahelyi székhelyű Gramma Nyelvi Iroda. A konferenciát a Magyar Tudományos Akadémia, a Pallas Athéné Domus Concordiae Alapítvány, s az OTP Banka támogatta.

Az MTA Nyelvtudományi Intézetének egykori Élőnyelvi Osztálya 1988-ban rendezte az első olyan konferenciát Budapesten, amin magyarországi és szomszédos államokbeli magyar nyelvészek együtt vizsgálták a magyar nyelv különféle változatait. A következő konferenciát az Újvidéki Egyetem magyar nyelvészei rendezték 1989-ben, a 3. újból Budapesten volt 1990-ben, a 4. a romániai Kolozsváron 1991-ben és így tovább, általában az egyik konferencia Magyarországon volt, a másik egy környező államban. A 10. konferencia óta (Bécs, 1998) az Élőnyelvi Konferenciákat két évente rendezik. 2012-ben Szegeden volt a 17. konferencia, s 2014-ben a szlovákiai Nyitrán rendezték a 18. szakmai találkozót. Ezek a konferenciák a magyar szociolingvisztika s egyben a Kárpát-medencei magyar nyelvészek együttműködésének legfontosabb fórumai. A 2014-es konferencia központi témáját a sztenderd nyelvváltozat képezte. A 18. Élőnyelvi Konferencia az eddigi ku-

tatási eredményekből a sztenderd mai helyzetéről való ismereteket kívánta tervezetten előtérbe helyezni, kiegészíteni, bemutatni, az összefüggéseket és a változási tendenciákat kimutatni. A konferencia a következő fő kérdések köré szerveződtek:

- Mennyiben változott meg maga a sztenderd?
- Hogyan módosult a státusa, belső rendszere?
- Milyen kép rajzolódik ki a sztenderd és a többi nyelvváltozat közötti viszonyról?

A konferenciának három plenáris előadója volt. Susan Gal (University of Chicago), aki a *Magyar nyelv Európában: szempontok és ideológiák, közelpérfelőlésről* c. előadásában a magyar nyelv helyzetét – mint hivatalos nyelv és mint kisebbségi nyelv – többnyelvűségi keretben vizsgálta, Európa és más európai nyelvek szempontjából.

Lanstyák István (Pozsonyi Comenius Egyetem, BTK) *A nyelvi standardizáció és a gonosz problémák* c. előadásában néhány olyan nyelvi problémát vizsgált meg, amelyre a megoldást a standardizációban szokták látni, s megpróbálta bizonyítani, hogy ezek a „gonosz” problémák kategóriájába tartoznak, ebből következően pedig a standardizációtól nem várható, hogy megoldást hoz rájuk, sőt inkább az várható, hogy újabb problémák keletkeznek. Ilyenek pl. a kisebbségi nyelveknek az „emelkedett funkciókban” való használatával kapcsolatos problémák, to-

vább ilyen a nyelvcsere visszafordítása, sőt ilyen talán még a nyelvi hiánnyal kapcsolatos problémák egy része is.

Tolcsvai Nagy Gábor (Eötvös Loránd Tudományegyetem BTK, Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem, KETK) *Folyamatos sztenderdizáció: jelen idejű magyar alakulástörténet* c. előadásában a magyar sztenderd nyelvváltozat ezredforduló utáni helyzetét mutatta be több szempont szerint. Megállapításai szerint a magyar sztenderd történetileg változott az elmúlt kétszáz évben, funkciói először szaporodtak, majd korlátozódnak, presztízse növekedett, a 20. század végén csökkent. A jelen folyamatokban a közösségi önalkotás, az egyéni és csoportidentitás, a kreativitás (a dinamikus fogalomalkotás, közös jelentésképzés és a szerkezeti kreativitás), valamint az interkulturális hatások a különbözőség egységének nyelvi és kulturális tényezőit erősítik.

A konferencia 107 résztvevője 15 országból érkezett, a három nap alatt négy szekcióban 76 előadás hangzott el. Mindezek mellett sor került „A bevándorlás, együttműködés a társadalmi felelősség avagy a sztenderd kritikai újraértelmezésének empirikus lehetőségei” elnevezésű két napos módszertani műhely megtartására. A konferencia keretében mutatták be Borbély Anna *Kétnyelvűség* című kötetét, s a Vančo Ildikó és Kozmács István szerkesztésében megjelent *A kisebbségi magyar nyelvtanítás kihívásai a 21. század elején* c. kötetet.